

Sociologisk Forskning behövs!

Debatt

AV MATS EKSTRÖM och ROLF LIDSKOG

Stefan Svallfors väcker en viktig fråga. Vad är syftet med *Sociologisk Forskning* och hur uppnår vi det? Vi håller med Svallfors om att det under en längre tid funnits problem med *Sociologisk Forskning*, men delar inte riktigt hans problembeskrivning eller förslag på lösning. Först vill vi säga något om Sociologisk Forskning nuvarande situation innan vi går in på vårt förslag.

1. Svallfors betonar att medan svensk sociologi är vetenskapligt stark – svenska sociologer publicerar sig alltmer i internationella tidskrifter – så är Sociologisk Forskning svag. Tidskriften för en tynande tillvaro, meriterade svenska sociologer sänder inte in några uppsatser, dess artiklar citeras endast undantagsvis, omvärlden intresserar sig inte för den och den är inte ens intressant för svenska sociologer.

Vi delar inte riktigt denna nedslående syn. Vad gäller det låga citeringsgraden i Social Citation Index, bör det påpekas att *Sociologisk Forskning* är den enda svensk-språkiga samhällsvetenskapliga tidskrift som finns med. Att artikelförfattare (främst i internationella tidskrifter) till exempel refererar åtta gånger oftare till *Acta Sociologica* än till *Sociologisk Forskning* är ur det perspektivet inget anmärkningsvärt.

Likaså är vi tveksamma till påståendet att få internationellt etablerade sociologer väljer att publicera sig i *Sociologisk Forskning*, och om de gör det rör det sig om s k dubbelpublicering (dvs att man sänder en artikel till *Sociologisk Forskning* som redan är publicerad eller under publicering i annat fora). Under den förra redaktionen (Örebro) skedde inga dubbelpubliceringar, och nuvarande redaktion godtar inte ompubliceringar (dvs redan publicerade uppsatser) men är öppen för att publicera uppsatser som parallellt publiceras i andra fora. En genomgång av de tre senaste årens utgivning (nr 3-4/97 – nr 2/00) ger vid handen att författarna fördelar sig enligt följande: 10 professorer, 9 docenter, 21 doktorer och 14 doktorander. Artikelförfattarnas akademiska grad säger i och

---

Mats Ekström och Rolf Lidskog är docenter i sociologi vid Örebro universitet. De var redaktörer för Sociologisk Forskning 1997-98.

för sig väldigt lite om kvaliteten på uppsatsen. Däremot kan man säga att *Sociologisk Forskning* är en tidskrift som samtliga kategorier – från doktorander till professorer – sänder sina alster till.

Samtidigt, vilket *Sociologisk Forsknings* redaktion vid varje årsmöte verkar påpeka, är det få sociologer som sänder in uppsatser till tidskriften. Trots införande av referee-system, skapande av tema-nummer mm så är det helt enkelt för få uppsatser att välja bland när redaktionen väl ska ta ställning till vilka uppsatser som ska publiceras. Trots att artikelförfattandet blivit ett allt vanligare fenomen i svensk sociologi har det inte inneburit att fler uppsatser sänds till *Sociologisk Forskning*. Det är ett stort problem, och Svallfors pekar här på en avgörande fråga för SFs framtid.

2. Låt oss lite provocativt påstå att läget för *Sociologisk Forskning* är ett uttryck för läget inom svensk sociologi. *Sociologisk Forskning* har, vill vi hävda, i första hand haft en betydelse som en symbolisk sammanhållande kraft för det svenska sociologsamfundet. Tidskriften hade högt anseende och värderades högt under de decennier då svensk sociologi utvecklades, konsoliderades och blev ett etablerat ämne på olika universitet och högskolor i Sverige. Den har, tillsammans med Svenska sociologförbundet och dess konferenser, varit en mycket viktig del i utvecklingen av det vi kan kalla ett svenskt sociologsamfund. Under denna period ansåg uppenbarligen svenska sociologer det vara angeläget att skriva i *Sociologisk Forskning*. Men någon stark röst i internationell sociologi, eller i svensk samhällsdebatt, har den nog aldrig varit. I Svallfors artikel finns en antydning om att det skulle ha varit bättre förr. Vi undrar om det verkligen stämmer. Vi måste nog förstå tidskriftens roll i det svenska sociologsamfundet för att inte få orealistiska förväntningar på den.

Idag är läget något annorlunda. Tidskriftens betydelse som en symboliskt sammanhållande kraft i svensk sociologi tycks ha minskat. Detta har nog att göra med svensk sociologis utveckling. Under en längre period har svensk sociologi präglats av ökad specialisering. Mycket av sociologisk forskning utförs idag inom specialområden, antingen inom den sociologiska disciplinen eller inom tematiska områden där företrädare för olika discipliner möts. Dessa specialområden har utvecklat sina nätverk, organisationer, konferenser och tidskrifter. Den tilltagande internationaliseringen har även lett till att sociologer inte heller ser det svenska sociologsamfundet som en lika naturlig tillhörighet. En följd av detta är att *Sociologisk Forskning* blivit mindre angelägen för många sociologer.

Ser vi till själva innehållet i *Sociologisk Forskning* så har mycket av dess utgivning präglats av heterogenitet. Det har varit svårt att se några tydliga linjer i *Sociologisk Forsknings* (och de svenska sociologernas) bidrag till analysen av det samtida samhället. De temanummer som de senaste åren förekommit har varit ett sätt att försöka motverka denna heterogenitet. Men de disparata artiklarna som man finner i *Sociologisk Forskning* är samtidigt också det ett uttryck för läget inom svensk sociologi. Svenska sociologer bedriver idag forskning inom väldigt många olika områden. Frågan infinner sig i vad mån *Sociologisk Forskning* ska spegla den mångfacetterade och specialiserade forskning som bedrivs inom svensk sociologi, eller om den skall koncentreras till mer tematiskt fokuserade sociologiska analyser?

En annan fråga är om *Sociologisk Forskning* i första hand skall vara ett inomvetenskapligt forum eller en utåtriktad tidskrift som har sitt berättigande i den utsträckning som den griper in i och påverkar samhällsdebatten. Det behöver naturligtvis inte vara en fullständig motsättning mellan dessa två ambitioner men det är ändå frågan om två delvis olika inriktningar. Vi delar Svallfors slutsats att *Sociologisk Forskning* sällan lyckas föra ut svensk forskning i den vidare samhällsdebatten. Men frågan är om detta bör vara syftet med tidskriften? Hur många tidskrifter av motsvarande inomvetenskapliga karaktär uppfyller i praktiken ett sådant syfte? Svallfors anser att *Sociologisk Forskning* främst ska ägna sig åt att vara en tidskrift där sociologer på ett mer lättillgängligt sätt ger kritiska perspektiv på aktuella samhällsfrågor. Vi är något tveksamma till detta.

Att skapa en "Sociologisk Debatt" är ett lovvärt, men stort projekt. För att lyckas med detta krävs en helt annan typ av redaktion än vad vi nu har (som arbetar i det närmaste på ideell basis och utan specifik kompetens om redaktionellt arbete och marknadsföring). Det kommer att krävas en mycket aktiv marknadsföring och bearbetning av målgrupper (läsare och prenumeranter) och kontakter med tidskrifter och dagstidningar där mycket av den offentliga diskussionen förs. Därtill finns det redan idag ett relativt stort utbud av denna typ av tidskrifter, och säkerligen är det flera av dem som brottas med ekonomiska problem. Kort sagt, det räcker inte med att byta tidskriftens inriktning. Svallfors är medveten om det och föreslår därför att *Sociologisk Forskning* inriktning och framtid diskuteras vid Sociologförbundets nästa årsmöte.

Vi håller med Svallfors om att sociologer kunde bli mycket bättre på att publicera kritiska sociologiska analyser av aktuella samhällsproblem. Men behöver vi en egen ny tidskrift för detta? Är det inte enklast att nyttja de tidskrifter som

redan finns, och där det redan idag förs en debatt om samtidsfrågor? Problemet kärna är väl inte bristen på tidskrift utan bristen på aktivitet från de potentiella skribenterna. Problemet är väl främst att det är relativt få sociologer som tar sig an uppgiften att förmedla den kunskap man besitter?

En ny sociologisk tidskrift är vi således tveksamma till. Däremot är vi eniga med Svallfors i att *Sociologisk Forskning* behöver förändras. Vi tror att det fortfarande finns – mitt i all specialisering och internationalisering – ett behov av ett inomvetenskapligt fora av hög kvalitet. För att lyckas med det krävs dock en medveten strategi från såväl förbundet som redaktionen. Kanske är det dags att skapa en fast redaktion och inte som nu byta ut den vartannat år? Att driva en tidskrift av hög kvalitet kräver resurser, erfarenhet och professionell kompetens. Kanske det krävs en ökad ekonomisk insats från Sociologförbundet för att skapa en redaktion och tidskrift som lockar fler sociologer att sända uppsatser till Sociologisk Forskning? Kanske ska redaktionen arbeta mer med temanummer och mer med att bjuda in forskare att skriva i tidskriften?

Svallfors har tagit upp en viktig fråga till debatt, och vi hoppas att den tas upp på Sociologförbundets årsmöte samt att flera inlägg och förslag kommer att publiceras i denna fråga.

Fotnot

¹ Under 1999 har SF citerats 23 gånger och Acta Sociologica 188. Se SCI:s hemsida http://jcrweb.com/cgi-bin/jcr_home.pl

Abstract

Rejoinder: The need for Sociologisk Forskning

In this rejoinder, it is argued that there is still a need for a disciplinary journal for Swedish sociology. The authors agree upon the need to revitalise Sociologisk Forskning, but are critical to the proposal to transform it into a more popular-scientific journal, with an aim to become a part of the general public debate. The internationalisation and specialisation of the Swedish sociological community have implied that sociological research, to a large degree, is carried out within subdisciplinary or interdisciplinary fields. Networks, journals, conferences have developed within these fields, which has led to the Swedish sociological association and Sociologisk Forskning losing parts of their relevance. The authors suggest that the creation of a stationary editorial board, with professional competence and better economic opportunities, will raise the quality and intra-disciplinary relevance of the journal.